

สันติสุข | คน | นก | ป่า
บนฐานที่มั่นคงท้าย

ขอนแก่นสู่พะเยา

การได้พบนกยูงรำแพนหาง เป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับผู้พบเห็นเสมอ แต่การที่จะได้เจอนกยูงอวดโฉมแววมยุรา ในธรรมชาติตามถิ่นที่อยู่ของนกยูงเป็นเรื่องที่พบเห็นได้ยากมาก ด้วยความร่วมมือของหลายภาคส่วนในจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย ทำให้จำนวนนกยูงตามธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะในจังหวัดพะเยา ซึ่งถือเป็นฐานที่มั่นสุดท้ายของนกยูงไทย ที่ซึ่งในอดีตประมาณ 30 ปีที่แล้ว คนจะได้ยินแค่เสียงนกยูงร้องอยู่ในป่า แต่ปัจจุบันนี้สามารถเห็นฝูงนกยูงออกมาหาอาหารตามชายป่า แสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าที่ให้นกยูงสามารถขยายพันธุ์ตามธรรมชาติได้

“แม้จะมีความเชื่อว่านกยูงเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ควรมิใครไปทำร้ายมัน แต่ชาวบ้านส่วนหนึ่งมองว่าการข่านนกยูงเป็นสิ่งจำเป็น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนและสัตว์ป่าได้ดำเนินมาเป็นเวลานาน”

แต่การปรากฏตัวของนกยูงจำนวนมากในพื้นที่ไม่ได้เป็นเรื่องที่ชาวบ้านชื่นชอบเสมอไป เพราะนกยูงเป็นสัตว์กินพืช เมื่อไม่มีอาหารในป่า ในบางช่วงเวลาของปี โดยเฉพาะในช่วงต่อระหว่างฤดูฝนและฤดูหนาว ทำให้นกออกมาบุกรุกทำลายผลิตผลทางการเกษตรของชาวบ้าน สร้างความเสียหายอย่างมาก นกยูงจึงถูกมองเหมือนเป็นศัตรูในการทำเกษตรในทำนองเดียวกับช้างป่า ทั้งๆ ที่นกยูงเป็นสัตว์ป่าที่ได้รับการคุ้มครอง ชาวบ้านในพื้นที่พยายามแก้ปัญหาด้วยการไล่นกยูงออกจากพื้นที่การเกษตร หรือบางครั้งรุนแรงถึงกับข่านนกยูง เพื่อป้องกันความเสียหายในการทำเกษตร แม้ว่าจะมีความเชื่อว่านกยูงเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ควรมิใครไปทำร้ายมัน แต่ชาวบ้านส่วนหนึ่งมองว่าการข่านนกยูงเป็นสิ่งจำเป็น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนและสัตว์ป่าได้ดำเนินมาเป็นเวลานาน ต่อมาภายหลังได้มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาในเชิงสร้างสรรค์โดยการดึงให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ภายใต้โครงการ “รักษานกยูงไทย” เพื่อให้คนและนกยูงสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

รู้จักนกยูงไทย

นกยูงไทย หรือนกยูงเขียว (Green peafowl) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Pavo muticus* เป็นนกขนาดใหญ่ในวงศ์ไก่ฟ้าที่พบในป่าเขตร้อนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นกตัวผู้อาจยาวได้ถึง 3 เมตรเมื่อรวมหาง มีน้ำหนักได้ถึง 5 กิโลกรัม ส่วนตัวเมียยาว 1.1 เมตรหนักประมาณ 1.1 กิโลกรัม ช่วงปีกกว้างถึง 1.2 เมตร นกยูงตัวผู้มีหงอนเป็นพุ่มสูง มีแผ่นหนังที่หน้าสีกาฬสลับเหลืองเห็นได้ชัดเจน ขนลำตัวมีสีเขียวเป็นประกายแวววาวเหลือบสีน้ำเงินบนปีกและสีทองแดงทางด้านข้าง ลำตัวดูเป็นลายเกล็ดแพรวพราว ขนปีกสีน้ำตาลแดงคลุมโคนหาง ส่วนหางที่ยื่นออกไปยาวมากมีสีเขียว และมีจุดดวงตากกลมขลิบด้วยสีฟ้าและน้ำเงิน นกยูงตัวเมียมีลักษณะโดยทั่วไปคล้ายนกตัวผู้ แต่ขนสีเหลือบเขียวน้อยกว่าและมีประสีน้ำตาลเหลืองอยู่ทั่วตัว ขนคลุมโคนหางสั้น

นกยูงเขียว เป็นนกในตระกูลใกล้เคียงกับนกยูงอินเดีย หรือนกยูงสีน้ำเงิน (Indian peafowl, Blue peafowl) ที่มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Pavo cristatus* นกยูงอินเดียจะตัวเล็กกว่านกยูงไทยเล็กน้อย สีของลำตัวออกไปทางสีฟ้า ขนบริเวณปีกเป็นลายสีขาวสลับกับสีดำ

นกยูงเขียวเป็นสัตว์ป่าที่จัดอยู่ในบัญชีสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ตั้งแต่ปี 2546 องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) ได้ประกาศให้นกยูงเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีสีแดงของสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (threatened species) และจัดเป็นสัตว์ป่าในบัญชี 2 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) ซึ่งในนานาประเทศ พบว่านกยูงเขียวมีจำนวนลดน้อยลงมาก เช่น ประเทศจีนเหลืออยู่ไม่เกิน 500 ตัว ประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียได้สูญพันธุ์ไปแล้วสำหรับประเทศไทยนั้น ในปัจจุบันแหล่งที่อยู่อาศัยของนกยูงเขียวที่ใหญ่ที่สุดของประเทศจะกระจายอยู่ในพื้นที่ป่าเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ พะเยา แพร่ น่าน เชียงราย เชียงใหม่ และลำพูน จนได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นฐานที่มั่นสุดท้ายของนกยูงสีเขียวในโลก โดยผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยจัดทำโครงการสำรวจ ประเมินประชากรนกยูงไทยในปี 2563 ในพื้นที่อนุรักษ์ 10 แห่งใน 4 จังหวัด คือแพร่ พะเยา เชียงราย และน่าน พบว่ามีจำนวนมากถึง 6,800 ตัว โดยพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเป็นพื้นที่หลักที่มีศักยภาพในการอนุรักษ์นกยูงประกอบด้วย 3 พื้นที่ป่าอนุรักษ์ในจังหวัดพะเยา ได้แก่ พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทับพญาลอ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเวียงลอ และอุทยานแห่งชาติดอยภูนาง ที่มีพื้นที่แนวเขตอนุรักษ์ติดต่อกัน นอกจากนี้ นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้วิจัยและลงพื้นที่สำรวจประชากรนกยูงในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จังหวัดพะเยา ในปี 2563 ซึ่งเป็นการสำรวจประชากรนกยูงในจังหวัดนี้เป็นครั้งแรก ผลการสำรวจพบว่ามีจำนวนประชากรนกยูงมากถึง 4,000-5,000 ตัว โดยเป็นการวิจัยใน 3 พื้นที่เขตอนุรักษ์ดังกล่าว มีพื้นที่วิจัยรวมทั้งหมดประมาณ 300 ตารางกิโลเมตร ผลจากการสำรวจพบจำนวนประชากรนกยูงหนาแน่นมากที่สุดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเวียงลอ

จุดเริ่มต้นโครงการอนุรักษ์นกยูง

โครงการอนุรักษ์นกยูง เพื่อให้คนอยู่ได้ นกยูงอยู่ได้...อย่างมีความสุข เป็นความพยายามอนุรักษ์นกยูงไทยในถิ่นที่อยู่อาศัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ความสนใจในประเด็นนกยูง เริ่มตั้งแต่ปี 2555 เนื่องจากมีนกยูงลงมาหาอาหารในพื้นที่การเกษตรของชาวบ้าน โดยมีพื้นที่มากกว่า 300 จุดที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนฝ่ายผู้เสียหายจึงแก้ปัญหาเบื้องต้นด้วยการไล่และรุนแรงถึงการฆ่า ช้างยังเปิดช่องโหว่ให้กระบวนการค่านกยูงไทยไม่ว่าจะเป็นไข่หรือการนำไปฟักกับแม่ไก่แล้วขายเป็นตัว จังหวัดพะเยากลายเป็นแหล่งค่านกยูงเถื่อนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งเป็นภัยต่อมรดกทางธรรมชาติของประเทศ

นักวิชาการและนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยพะเยาได้เข้ามาริเริ่มโครงการเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับนกและคนกับป่า มีการศึกษาพฤติกรรมลักษณะทางชีววิทยาของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเวียงลอ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าพะเยาลอ และดอยภูนาง ที่มีนกยูงอยู่มากหลักพันตัว เทียบกับพื้นที่มหาวิทยาลัยว่าจะสามารถเป็นที่อยู่อาศัยของนกยูงได้หรือไม่ และมีการศึกษาพืชอาหารนกยูงในเขตอนุรักษ์มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับนกยูง โดยนำพืชที่เป็นอาหารของนกยูงเข้าไปปลูกในป่า เพื่อดึงให้นกยูงกลับเข้าไปหาอาหารในป่า ไม่ให้มากินพืชผลทางการเกษตรของชาวบ้าน ลดการปะทะกันอย่างที่เคยเป็นมาในช่วงหน้าแล้ง

“**ข้ายังเปิดช่องโหว่ให้กระบวนการค่านกยูงไทย ไม่ว่าจะเป็นไข่หรือการนำไปฟักกับแม่ไก่แล้วขายเป็นตัว จังหวัดพะเยากลายเป็นแหล่งค่านกยูงเถื่อนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย**”

นอกจากนั้น ยังมีความพยายามพลิกวิกฤตความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ สร้างโอกาสในการผลักดันการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยง คน นก ป่า เข้าด้วยกัน โดยกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดนี้ ได้แก่ เทศกาลนับนกยูง ที่จะมีขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนไปจนถึงมีนาคมของทุกปี ตั้งชื่อว่า ‘ลานรักษ์ ช่วนนกยูง’ ซึ่งลานรักษ์เปรียบเสมือนพื้นที่สร้างรังรักของนกยูง โดยมี 4 จุด ใน 5 ชุมชน ของอำเภอจุน จังหวัดพะเยา อาทิ ช่วน 69, ช่วนกัวแก้ว, ช่วนบ้านเซียง และ ช่วนนกยูงศรีเมืองชุม นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายชุมชนอีกหลายแห่งที่ทำงานร่วมกันเปิดเป็นโฮมสเตย์ต้อนรับนักท่องเที่ยวและกลุ่มนักดูนกที่เข้ามาศึกษาธรรมชาติ

เชวง ไชยมงคล

“

นกยูงจะลงมาเพราะต้องการพื้นที่
โล่ง เกี้ยวพาราสี ผสมพันธุ์ แต่เพี้ยน
พื้นที่โล่งเป็นพื้นที่การเกษตร จึงสร้าง
ความเดือดร้อนให้เกษตรกร

”

กองบรรณาธิการได้มีโอกาสสัมภาษณ์คุณเชวง ไชยมงคล อดีตสมาชิกสภาเทศบาลตำบลจุน ราษฎร ชาวบ้านผู้เป็นกำลังสำคัญในการดึงให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์นกยูง ในปี 2556 เริ่มมีการทำ ช่วง หรือลานโดยมีพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ปรับให้เป็นแหล่ง ให้อาหารนกยูง โดยตอนเริ่มต้นยังมีนกยูงมากินอาหาร จำนวนไม่กี่ตัว มีการช่วยงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาชนิดของอาหารของนกยูง ทำให้ ทราบว่านกยูงชอบถั่วดำเป็นอันดับ 1 ตามด้วยข้าวโพด

คุณเชวงกล่าวว่า “...หน้าแล้งมักจะมีปัญหาไฟป่า ทำให้นกยูงไม่มีอาหารในป่า ไฟป่าทำให้นกยูงตายจำนวนมาก บางครั้งแม่นกยูงตายเพราะปกป้องไข่ของตัวเอง จึงมีการทำแนวกันไฟรอบบริเวณช่วง โดยได้รับความช่วยเหลือ จากหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเวียงลอ และความร่วมมือ จากชาวบ้าน เพื่อช่วยกันอนุรักษ์นกยูง ในเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคมที่ผ่านมา มีนกยูงลงมาหาอาหารที่ช่วงก๊ว แก้วประมาณ 80 ตัว นกยูงจะไม่ลงมาพร้อมกันทีเดียว แต่จะมาเป็นกลุ่มประมาณ 10 ตัว ก่อนการระบาดของโรค โควิด 19 มีเทศกาลนับนกยูงของอำเภอจุน ในทุกจุดที่มี ช่วง โดยจะนับพร้อมกันทุกจุดในช่วงเวลาประมาณ 8-9 โมงเช้า เพื่อให้ทราบจำนวนนกยูงทั้งหมดที่ลงมาหาอาหาร ในพื้นที่ นกยูงจะลงมาเพราะต้องการพื้นที่โล่ง เกี้ยวพาราสี ผสมพันธุ์ แต่เพี้ยนพื้นที่โล่งเป็นพื้นที่การเกษตร จึงสร้าง ความเดือดร้อนให้เกษตรกร หลังจากฤดูผสมพันธุ์ ตัวผู้ จะสลัดขนหางทิ้ง กลับเข้าไปหากินในป่า ในอนาคตน่า จะมีนกยูงเพิ่มขึ้นอีก แต่ตอนนี้มีความกังวลเรื่องการผสมพันธุ์ ของนกยูงไทยกับนกยูงอินเดีย เนื่องจากมีคนเอานกยูง อินเดียมาปล่อยในพื้นที่ ชาวบ้านจึงพยายามจับแยกกัน ไม่อยากให้ผสมพันธุ์กัน เพราะนกยูงอินเดียมีพฤติกรรม ดุร้ายกว่า...”

ช่วงก๊วแก้วเป็นลานนกยูงแรกที่เปิดให้คนรู้จักนกยูงไทยไปทั่วโลก ทำให้มีภาคเอกชน หน่วยงานราชการและองค์กรอนุรักษ์ต่างๆ เข้ามาศึกษาชีวิตนกยูงที่อำเภोजุน มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด มีนักท่องเที่ยวเข้ามาดูนกยูงในช่วงปลายปี ซึ่งเป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวเริ่มเข้าพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ การดูนกได้พัฒนาจากการดูนกหลังกองฟาง มาเป็นการดูหลังตาข่ายกรองแสงสีดำ เพื่อป้องกันไม่ให้นกตกใจหนีเข้าป่า โดยผู้มาดูนกยูง สามารถเข้าไปดูในพื้นที่ หรือบางคนไม่พร้อมเดินเข้าไปได้ก็สามารถชมจากกล้องวงจรปิดได้ คุณเชวงหวังว่าในอนาคตจุดช่วงก๊วแก้วนี้จะพัฒนาให้เป็นศูนย์เพื่อการศึกษาวิจัยนกยูง ไม่เน้นเป็นแหล่งเพื่อการท่องเที่ยว

พระประจักษ์ สุรินธโร

ทางกองบรรณาธิการยังได้สัมภาษณ์เพิ่มเติมกับ พระประจักษ์ สุรินธโร พระสงฆ์เพียงรูปเดียวที่พำนัก ณ วัดพระธาตุรัตนศรีสุธาราม หรือวัดกั้วแก้ว ผู้เข้ามามีบทบาทช่วยลดภาระของชาวบ้านในการให้อาหารนกยูงตั้งแต่ปี 2559 ซึ่งก่อนหน้านี้เยาวชนในชุมชนจะผลัดเวรกันนำอาหารมาวางให้นกยูง เช่น ข้าวโพดและถั่วแดง มีการเติมน้ำให้นกยูงในบ่อธรรมชาติ ในการดูแลนกยูงจะมีค่าใช้จ่ายประมาณเดือนละ 5,000 บาท ซึ่งมีผู้ใจบุญบริจาคปัจจัยและผลิตผลการเกษตรเพื่อเป็นอาหารให้นกยูง ในฤดูหนาวจะมีการวางอาหารให้นกยูง 2 ครั้งต่อวัน เวลาเช้าประมาณ 8.30 น. นกยูงจะออกมากินอาหารแล้วกลับเข้าไปในป่า เวลาประมาณบ่าย 2 จะมีการให้อาหารอีกครั้ง ซึ่งในช่วงบ่ายมักจะมียกยูงออกมามากกว่า

พระประจักษ์ กล่าวว่า “...นกยูงที่ลงมากินอาหารที่วัดเพิ่มมากขึ้นมาตลอด โดยช่วงแรกที่มาอยู่ที่วัดมีนกยูงเพียงแค่มไม่ถึง 10 ตัว มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาเป็นประมาณ 50 ตัว ในปี 2563 แต่ช่วงโควิด 19 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น คาดว่า จะมีถึง 100 ตัว ในปี 2565 นี้ นกยูงมีศัตรูที่สำคัญคือไฟป่า ที่จะทำลายล้างเผ่าพันธุ์นกยูงได้มากที่สุด รองลงมาคือมนุษย์ ที่มีการล่านกยูง ซึ่งหากมีการล่านกยูง 1 ตัว ที่เหลือก็จะหนีเข้าป่าไปหมด นอกจากนี้ ยังมีศัตรูทางธรรมชาติ เช่น หมาใน งู ที่พยายามมาล่กกินไข่ หรือลูกนก แต่ในเขตอำเภอจุน ชาวบ้านไม่นิยมล่านกยูง ชุมชนพยายามช่วยกันอนุรักษ์นกยูง เสียไว้ เพราะในเขตพื้นที่บริเวณนี้เป็นแหล่งนกยูงไทยที่มากที่สุดในโลก มีประมาณ 4,000-5,000 ตัว ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในป่าชุมชนของชาวบ้านที่มีพื้นที่รวมกัน 70 ไร่ ถ้านักท่องเที่ยวต้องการมาชมนกยูงในธรรมชาติที่วัดกั้วแก้ว จำเป็นต้องเจียบ เพราะถ้ามีเสียงดังนกยูงจะตกใจหนีเข้าป่าไปหมด ทำให้พวกนกยูงไม่ได้กินอาหารได้อิ่ม นอกจากนี้ อาตมาขอปลูกจิตวิญญาณให้ญาติโยมร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ สัตว์ป่าทุกชนิด เพราะมีความสำคัญกับโลกมนุษย์ สัตว์ป่าช่วยรักษาสมดุลของธรรมชาติจึงไม่ควรไปฆ่าพวกมัน...”

นกยูงไทยถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์และสามารถฟื้นฟูให้มีประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนกยูงไทย ให้มีการเข้ามาชมนกยูงในพื้นที่อยู่อาศัย ส่งผลให้เกิดการอยู่ร่วมกันได้ระหว่างคน ชุมชน และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน

Peace for | human | bird | forest **on the last sanctuary** **of Phayao's peafowls**

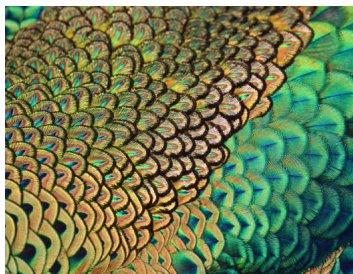
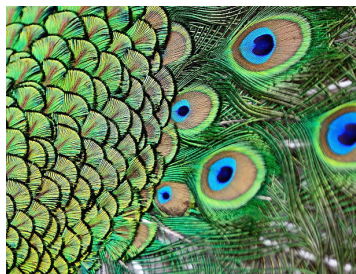
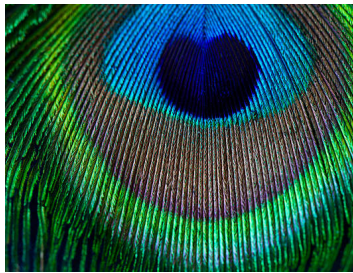
By Editorial team

“

Despite the belief that peafowl is a sacred creature that should not be hurt by anyone, some people have an opinion that it is necessary to kill the bird. The conflict between humans and animals has lasted for a long time.

”

It is always amazing to watch a peacock displaying its beautiful train but it will be very rare to see such peacocks showing off their stunning eyespots on the tails in their habitats. However, with collaboration among several parties in northern provinces in Thailand, the number of peafowls in the nature has significantly increased especially in Phayao province, which is considered the final sanctuary of Thai peafowls. In the past about 30 years ago, people would only hear the sound of peafowls in the forest but can see peafowls at the forest edge. The fertility of the forest provides conditions suitable for their natural breeding habitats.

Meanwhile, people always appreciated a large number of peafowls because peafowls

of peafowls in the forest. Currently, they are seeking food at the forest edge. This shows the forest is suitable for peafowls in

not all villagers are able to view a large number of peafowls in their areas because they are herbivores.

When there is no food in the forest during a certain period of the year, particularly at the end of rainy season to the beginning of winter, peafowls will invade farming areas, causing a lot of damage to field crops. Although, peafowls have been listed as a protected animal, they are regarded as an enemy of farmers in a similar way as wild elephants. Local people have tried to solve problems by expelling peafowls from farming areas. In some cases, they go violent killing peafowls to prevent the destruction of their crops. Despite the belief that peafowl is a sacred creature that should not be hurt by anyone, some people have an opinion that it is necessary to kill the bird. The conflict between humans and animals has lasted for a long time. There are attempts to bring creative problem solving by involving local communities to participate in the project known as “Love Thai Peafowls” to ensure that people and peafowls can live together happily.

Knowing Thai peafowls

Thai peafowl or Green peafowl has its scientific name as *Pavo muticus*. Green peafowl is a large bird in the same family as pheasant that can be found native to tropical forests in Southeast Asia. The male may have total length including the tail of up to 3 meters and weight as heavy as 5 kilograms. The female

may have the length of 1.1 meters and weight about 1.1 kilograms. Their wingspan is about 1.2 meters. The male peafowl has a high tassel crest. Its facial skin is clearly blue and yellow. The body feathers are green with blue glitter on the wings and copper on the sides. The body looks like a dazzling scale pattern. It has reddish brown tail coverts while the extended tail is green decorated with eyespots rimmed in blue and dark blue. The general appearance of female peafowl is similar to the male but with lighter green feathers and brown dots all over the body. It has shorter upper tail coverts.

GREEN THAI PEAFOWLS

PEAFOWLS

Green peafowl is in the family close to Indian peafowl or Blue peafowl, which has scientific name as *Pavo cristatus*. Indian peafowl is slightly smaller than Thai peafowl. Its body color is more bluish while wing feathers are white and black.

Green peafowl is an animal on the list of protected animals under the Wildlife Conservation and Protection Act since 2003. The International Union for Conservation of Nature (IUCN) has put peafowl on its Red List of Threatened Species. The peafowl is also listed on Appendix II of the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES). At international arena, it is found that the number of Green peafowls reduces significantly. For example, there are only about 500 Green peafowls in China while it has become extinct in Malaysia and Indonesia. In Thailand, currently the largest habitats for Green peafowls in the country are distributed in forests of upper northern provinces such as Phayao, Phrae, Nan, Chiang Rai, Chiang Mai and Lamphun. These areas are noted by international specialists as the last sanctuary of green peafowls in the world.

How many are Thai peafowls?

The Bird Conservation Society of Thailand initiated a project to evaluate the population of peafowls in Thailand in 2020 by surveying 10 conservation areas in 4 provinces including Phrae, Phayao, Chiang Rai and Nan. The peafowl population was estimated at 6,800. Areas suitable as main peafowl conservation are identified in 3 connected locations in Phayao province. There are Thap Phaya Lor Non-Hunting Area, Wianglor Wildlife Sanctuary and Doi Phu Nang National Park. Moreover, a research team from King Mongkut's University of Technology Thonburi conducted a research and field surveys of peafowl population in Phayao province in 2020, the first survey for this province. The result showed that there were about 4,000-5,000 peafowls in the province. The survey was carried out in 3 above-mentioned conservation areas covering total areas of approximately 300 square kilometers. The highest density of peafowl population was found in Wianglor Wildlife Sanctuary.

“Such practices have opened loopholes in the system that creates illegal trading of Thai peafowls in form of eggs or peachicks hatched by hens.”

The origin of peafowl conservation project

Peafowl conservation projects aims to bring happy harmonious living between people and peafowls. It is an attempt to conserve peafowls in their natural habitats with sustainable participation from local communities. Peafowl has become an agenda since 2012 when the birds have started coming to feed themselves in agricultural areas. Local people in more than 300 locations are in trouble because of the peafowls. Some villagers initially solved the problem by expelling peafowls out of the area but some people went further by killing the creature. Such practices have opened loopholes in the system that creates illegal trading of Thai peafowls in form of eggs or peachicks hatched by hens. Phayao has become the largest source of illegal peafowl trading in the country, which is the threat of national natural heritage. Academics and students from the University of Phayao have initiated a project to resolve the conflict between people and birds and people and forests. There are the studies about biological factors in Wianglor Wildlife Sanctuary, Thap Phaya Lor Non-Hunting Area and Doi Phu Nang National Park which are the habitats of thousands of peafowls. The areas are compared with area in the university to consider whether the university can be the habitat for peafowls.

There are also the studies about peafowls' food in the university's conservation areas in order to reduce the conflict between people and peafowls. Plants that are food for peafowls are grown in the forest to draw peafowls to look for foods in the forest. This aims to prevent peafowls from invading and damaging farm land and avoid the confrontation between people and peafowls during the drought.

There are also attempts to turn crisis of the conflict between people and animal into the opportunities to promote tourism as a tool to bridge the relationship between people, birds and the forest. An activity arose from this concept is the peafowl counting festival, organized every year between November and March. The project is known as “Larn Rak Khuang Nokyoung”, which means providing lawns for peafowls to mating. There are 4 locations in 5 communities of Chun district in Phayao province such as Khuang 69, Khuang Kiewkaew, Khuang Baan Sea and Khuang Nokyoung Srimuang Chum. There are also networks of other several local communities working together to offer homestay for tourists and birdwatchers who come to study the nature in their areas.

“Peafowls want open spaces for courtship and breeding but unfortunately those open spaces are plots of farmland so their appearances brought problems to farmers.”

Khun Chaweng Chaimongkol

The editorial team has an opportunity to interview Khun Chaweng Chaimongkol, a former member of Chun Sub-district Municipal Council and a local intellect who has steered the collaboration among communities to participate in peafowl conservation. Khuang has been prepared since 2013 by allocating about one-rai of land to plant crops only for peafowls. In the beginning, there were only a few peafowls to look food in the allocated land. Local communities also assisted Chulalongkorn University to conduct the research on preferred food of peafowl, which the result showed that black bean was the most favorite food followed by corn.

Khun Chaweng says “...Forest fire is always a problem during the drought, destroying food for peafowls. Forest fires also kill a large number of peafowls. Sometimes, female peafowls died from protecting their own eggs. Therefore, fire barriers are built around khuang with supports from chief of Wianglor Wildlife Sanctuary as well as cooperation from local communities to conserve the peafowls. During January to March this year, there were around 80 peafowls coming to find food at Khuang Kiewkaew. They did not come at the same time but would arrive in groups of about 10 peafowls. Prior to the outbreak of Coronavirus disease or Covid-19, there were the peafowl counting festival of Chun district at all khuang. The counting will be carried out at the same time around 8-9 am at all khuang in order to know the exact number of peafowls coming for food in the area. Peafowls want open spaces for courtship and breeding but

unfortunately those open spaces are plots of farmland so their appearances brought problems to farmers. After the mating, male peafowls will shed their train and go back to the forest. It is likely that there will be more peafowls in the future. However, there are some concerns of cross-breeding of Thai peafowls and Indian peafowls which the latter have been left in the area. Villagers try to separate them to avoid mating because Indian peafowls are more aggressive...”

Khuang Kiewkaew is the first peafowl lawn introducing Thai peafowls to be recognized worldwide and drawing private sectors, government agencies and conservation organizations to study the life of Green peafowl in Chun district. Closed-circuit televisions (CCTVs) are installed. Tourists come to watch peafowls during the end of the year when it is the period that tourists have begun to arrive northern provinces. The peafowl watching has evolved from behind haystacks to behind black sunscreen net to prevent the birds fly away into the wood. Birdwatchers can visit the area to view peafowls or those who are not ready to walk into the area can watch the birds from the CCTVs. Khun Chaweng anticipates that Khuang Kiewkaew will develop to be a research center, not focusing on tourism.

The editorial team also interviews Phra Prachak Surintharo, the sole monk staying at Wat Phra That Ratthana Si Sudaram or Kiewkaew temple. He has stepped up to reduce the burden of villagers to feed peafowls since 2016. In the past, village youths took turn to bring food to peafowls such as corn and red beans and add water to natural pond. The cost of taking care of peafowls is about 5,000 baht a month, the amount is donated by philanthropists. Some people also donate farm produces as food for peafowls. In the winter, the food will be prepared twice a day. In the morning around 8.30 a.m. peafowls will come to eat and return to the forest. Another feeding time is around 2.00 p.m. when more peafowls will come out for the food.

Phra Prachak Surintharo

Phra Prachak says “...Number of peafowls seeking food at the temple has risen constantly. When I first arrived at the temple, there were fewer than 10 peafowls but it was about 50 of them in 2020. There are more of peafowls during the Covid-19 period. It is expected to see as many as 100 peafowls in 2022. Major enemy of peafowl is forest fire that will eradicate most of the peafowls. Second-threatening enemy is human who hunts peafowl. If one peafowl is caught, the rest of them will flee to the forest. There are also natural enemies such as hyenas and snakes that try to steal eggs or peachicks. Villagers in Chun district do not hunt peafowls. Communities have tried to help conserve the Green peafowl because this area has the highest

congregation of peafowls in the world as many as 4,000-5,000 birds. Some peafowls are living in community forests that cover the area of around 70 rai. If tourists want to watch peafowls in their natural habitats at Kiewkaew temple, they have to keep silence. If tourists are noisy, peafowls will be frightened and run into the wood, meaning that they will not be able to fill their stomach. I would like to ask the general public to help conserve the nature whether it is the forest or all species of animals because they are important to the world. Wildlife assists to keep natural balance so people should not kill them...”

Thai peafowl is the natural resource valuable for the conservation and be able to utilize for economic value from the development of Thai peafowl eco-tourism by allowing the watching of peafowls in natural habitats. This will result in happy co-existence of people, communities and wild animals in a sustainable way.